

İstanbul'u güzelleştiren aile: Balyanlar

Oral Çalışlar

04 Ekim 2016, Salı 16:00

Dostum mimar Kevork Özkaragöz, "Balyanların anıt mezarını yaptık açılışa gelir misin?" dedi. Kevork'la Malatya Ermeni mezarlığının son dua yerini yaptığı sırada tanışmıştık. Çok zarif bir bina tasarlamıştı, bitirmek üzereydi. O günlerde Malatya'daydım. Belediye, güzelim yapıyı yıktı. Radikal'de bu vandallığı eleştiren yazılar yazdım. Hosrof Köletavitoğlu'nun da katıldığı çabalarımız sonuç verdi. Belediye yanlışımdan döndü. Bina yeniden yapıldı. Üsküdar Bağlarbaşı'nda, (1555'te Kanuni döneminde açılan) Ermeni Mezarlığında yapılan Balyan ailesine ait anıt mezar, bir tarihsel zenginliğin tescili. Selimiye Kışlası, Taksim Topçu Kışlası, Dolmabahçe, Çırağan ve Beylerbeyi Sarayları, Ortaköy, Teşvikiye ve Nusretiye Camileri, Kuleli Askeri Lisesi ve Beyazıt Yangın Kulesi gibi nice eserin sahibidir, Balyan ailesi.

İstedğini giyebilen, ata binebilen Krikor Balyan

Osmanlı saray mimarı Bali Kalfa, Mimar Sinan gibi Kayserili. Sonra oğulları ve torunları bu mesleği devralıp sürdürdüler. Bali'nin oğlu Krikor, Baliyan (giderek Balyan) soyadını aldı. III.Selim ve II.Mahmut döneminde yapılan modern mimari eserleri tasarladı ve inşa etti. II. Mahmut'un şahsi dostuydu. Onun güvenini kazandı. II. Mahmut ona özel bir berat verdi. Diğer Hıristiyanlardan farklı olarak vergi muafiyeti, dilediği biçimde giyinmek, ata binmek vb. imtiyazlar elde etti. Maiyetinde iki kişi bulundurmak, sakal bırakmak, çift kürekli bir kayığa sahip olmak bunlardan bazılarıydı. Pazar günü açılan Balyan ailesi anıt mezarında bu ailenin ünlü iki mimarı Krikor ve Sarkis'in yanısıra Balyanların kızları yatıyor. Beşiktaş Ermeni mezarlığının istimlakıyla naaşı kaybolan Garabet Balyan'ın geçen yıllarda Kartal'da bulunan mezar taşı da anıt mezara konuldu.

Balyan meydanı, Balyan caddesi

Mimari proje Tavit Aynalı'nın, mühendislik Nazar Binatlı'nın. Projenin önderliği ve tüm koordinasyonu Kevork Özkaragöz'ün. Anıtın sponsorları, diasporada yaşayan iki kardeş: Hraç ve Hagop Kırmızıyan. 1915 sonrası Romanya'ya göçen bir ailenin çocukları. Sonraki yıllarda, Türkiye'ye dönüp, üniversite öğrenimlerini burada tamamlıyorlar. Hagop, ilk milli basketbolculardan. Paris'te yaşayan Hraç, "Diaspora'da olmamıza rağmen bu toprakları terk etmeyerek bu toprakların değerlerini korumaya ve desteklemeye devam ediyoruz. Ne mutlu bize..!" dedi ve sordu: "İstanbul'da bir cadde veya meydana Balyan adını vermek mümkün mü?"